

DOI : 10.33274/2079-4819-2022-77-2-103-110

JEL : H79

УДК 352

Іванова Н. С.,
д-р екон. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і
торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: ivanova@donnuet.edu.ua

Затолокіна О. А.,
здобувач вищої освіти
другого рівня ОП «Публічне
управління та адміністрування

e-mail: zatolokina@donnuet.edu.ua

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Ivanova N. S.,
Grand PhD in Economic sciences,
Associate Professor

Mykhailo Tuhon-Baranovskyi Donetsk National
University of Economics and Trade,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: ivanova@donnuet.edu.ua

Zatolokina O. A.,
Master's degree student

e-mail: zatolokina@donnuet.edu.ua

PROBLEMS OF INVOLVING THE POPULATION IN THE ADMINISTRATIVE DECISION-MAKING AT THE LEVEL OF TERRITORIAL COMMUNITIES

Мета. Мета даної статті — дослідження залученості населення м. Кривого Рогу до прийняття рішень на рівні територіальної громади.

Методи. Для досягнення визначеної мети застосовувалися методи узагальнення, аналізу та синтезу, аналогій, порівняльного співставлення, теоретико-аналітичний метод, метод аналізу, горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, метод трендового аналізу

Результати. Досліджено результати залучення населення до прийняття управлінських рішень на рівні м. Кривий Ріг протягом 2019–2021 рр. в розрізі: динаміка та структура звернень, електронних петицій; наявність органів самоорганізації; реалізація програми «Громадський бюджет». Виділено проблеми процесу залучення громадськості, а саме: рівень активності / залученні населення в управління громадою залишається відносно невисоким; зафіксовано невисокий рівень прозорості діяльності з боку органів місцевого самоврядування (56,9 балів із 100 можливих), що представляє перешкоду залученні населення в управлінні громадою; відзначено і низький рівень підзвітності органів місцевого самоврядування (15,5 балів із 100 можливих); проблема використання інструментів громадської участі під час воєнного стану. В подальших дослідженнях заплановано розробити рекомендації вирішення зазначених проблем щодо залучення населення до прийняття управлінських рішень на рівні територіальних громад.

Ключові слова: прийняття рішень, залучення населення, територіальна громада, громадський бюджет, звернення населення, електронна петиція.

Постановка проблеми. Однією з головних проблем, що стоять нині перед сучасною Україною у сфері публічного управління, є активізація участі громадян в управлінських процесах, у виробленні та прийнятті публічно-управлінських рішень на локальному рівні. Стан сучасного українського суспільства детермінує необхідність поступової децентралізації політичного управління, розвиток інститутів місцевого

© Н. С. Іванова, О. А. Затолокіна, 2022

самоврядування, що стосується й підвищення рівня самоврядної активності громадян. Розвиток партисипативних відносин в Україні спирається на історично сформовані демократичні традиції, які продемонстрували високу ступінь ефективності участі населення у вирішенні питань місцевого значення. Погоджуємося із твердженням І. Шумляєвої, що розвиток ідей та практики партисипативної демократії в сучасній Україні не є відходом від традицій жорсткої державності, а зверненням до самотутніх демократичних традицій, які існували протягом тривалого часу в різних регіонах держави [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми залучення населення до прийняття управлінських рішень на рівні територіальних громад є актуальними і досліджуються багатьма вченими. Необхідно зазначити, що у більшості випадків зазначена проблема розглядається не у площині прийняття спільних економічних рішень, а у політичній площині.

Визначення сутнісних характеристик процесу прийняття управлінського рішення в органі влади дозволило А. І. Неділько, В. П. Задорожньому та В. В. Бойко сформулювати таке визначення цього явища: прийняття управлінського рішення в органі влади — це комплекс різних за характером дій операційно об'єднаних в один процес, які в межах своїх повноважень ініціює спеціально уповноважена на таку діяльність посадова особа або особи, що в результаті має наслідком виникнення та/чи здійснення управлінського впливу на певну інституцію чи процес задля досягнення визначеної мети [2].

За твердженням Н. Кривокульської та Ю. Богач громадська участь дозволяє, «з одного боку, мінімізувати соціальні та політичні ризики, а з іншого — визначати, формувати та відстоювати інтереси громади. У контексті управлінської діяльності органів місцевого самоврядування громадська участь уможливорює врахування соціальних, екологічних та інших чинників у діяльності, зменшує соціальні та політичні ризики завдяки спільній реалізації управлінських рішень, врахування у них інтересів тих чи

інших суспільних груп, а також залучення їх до процесу ухвалення управлінських рішень» [3].

На відміну від більшості дослідників О. О. Зеленко запропоновано удосконалений теоретичний підхід стосовно формування рішень щодо економічного розвитку території із залученням населення регіону, який надає чіткі рекомендації щодо складу учасників, етапів, типів, механізмів взаємодії та уявлення щодо потенційних загроз у процесі прийняття спільних рішень регіональною владою, представниками бізнесу та громади. За твердженням автора «...використання запропонованого підходу сприятиме підвищенню ефективності використання регіональних ресурсів, підвищенню прозорості їх розподілу, скороченню бюрократичних процедур та побудові сталої мережі взаємодії всіх складових суспільного сектору економіки та бізнес структур як у середині регіону так і поза його межами» [3].

Метою статті є дослідження залучення населення м. Кривого Рогу до прийняття рішень на рівні територіальної громади.

Виклад основного матеріалу. Криворізька територіальна громада складається із 6 населених пунктів, загальна площа — 431.9 км², чисельність населення громади — 615492 осіб.

Міське самоврядування у місті Кривий Ріг здійснюється територіальною громадою міста як безпосередньо, так і через Криворізьку міську раду, районні в місті ради та їх виконавчі органи, які обираються відповідно до Закону України «Про місцеві вибори» [5] і органами самоорганізації населення.

Система місцевого самоврядування у місті Кривий Ріг згідно Статуту територіальної громади м. Кривого Рогу [6] включає: територіальну громаду міста; міського голову; міську раду; виконавчі органи міської ради; районні ради; виконавчі органи районних у місті рад; органи самоорганізації населення.

У місті Кривий Ріг діють представницькі органи місцевого самоврядування — Криворізька міська рада, районні в місті ради. Порядок формування та повноваження міської, районних у місті рад визначаються Законом

України «Про місцеве самоврядування в Україні» [7].

До складу Кривого Рогу входять 7 районів: Довгинцівський, Інгулецький, Металургійний, Покровський, Саксаганський, Тернівський, Центрально-Міський.

Рішенням міської ради від 21.12.2016 №1176 затверджено Програму сприяння розвитку місцевого самоврядування в м. Кривому Розі на 2017–2022 роки, яка передбачає такі напрямки: сприяння депутатській діяльності; висвітлення діяльності органів місцевого самоврядування; організація діяльності органів самоорганізації населення, участь громадських та політичних організацій у громадському житті міста; проведення урочистостей з нагоди державних, професійних свят, пам'ятних і знаменних дат, протокольних заходів, відзначення кращих представників Криворізької міської територіальної громади; навчання, підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування, проведення навчальних семінарів, тренінгів; співробітництво з асоціаціями, створеними органами місцевого самоврядування, центральними органами влади, неурядовими установами, організаціями.

Залучення населення до прийняття управлінських рішень на рівні територіальної громади м. Кривий Ріг реалізується всіма можливими методами та формами (звернення громадян, електронні петиції, доступ до інформації, збори за місцем проживання, органи самоорганізації населення, місцеві ініціативи, громадські слухання, дорадчо-консультативні органи (громадські ради), регуляторна політика, громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади, громадська антикорупційна експертиза нормативно-правових актів, громадський бюджет).

Однією із важливих складових частини громади міста, які відіграють неабияку роль у діяльності органів місцевого самоврядування та територіальної громади в цілому є органи самоорганізації населення. В м. Кривий Ріг створено електронний інформаційний ресурс «Органи самоорганізації населення міста Кривого Рогу» з детальною інформацією про нормативні документи

детальний алгоритм створення органів самоорганізації населення в місті, а також переліками комітетів: будинкових, вуличних, квартальних, мікрорайонів.

Станом на кінець 2021 року у місті Кривий Ріг діють 1487 органів самоорганізації населення. Виконкомами районних у місті рад з представниками органів самоорганізації населення у 2021 році проведено 30 нарад, семінарів-навчань, сходів громадян за місцем проживання, інформаційних зустрічей, на яких розглядалися актуальні питання підготовки й проведення загальних зборів жителів, переобрання складу будинкових комітетів, упровадження багатофункціональної «Картки криворіжця», правового забезпечення взаємовідносин між споживачами та підприємствами-надавачами комунальних послуг.

З метою налагодження ефективної взаємодії з громадськістю, залучення представників інститутів громадянського суспільства до вирішення питань життєдіяльності Криворізької міської територіальної громади утворено тимчасовий консультативно-дорадчий орган — Громадську раду при виконкомі міської ради, до складу якої увійшли представники 25 громадських організацій різних напрямів діяльності.

Звернення громадян. За даними звіту з виконання у 2021 році заходів «Програми сприяння розвитку місцевого самоврядування в м. Кривому Розі на 2017–2022 роки» у зверненнях, які надійшли до органів місцевого самоврядування за 2021 рік, порушено 9065 питань. Найбільшою є кількість звернень з питань надання послуг мешканцям будинків — 4630 (51,11% від загальної кількості). Значна кількість звернень надійшла з питань житлової політики — 762 (8,4%), земельних відносин — 631 (7,0%), сім'ї, дітей, молоді, гендерної рівності, фізичної культури і спорту — 573 (6,3%), соціального захисту населення — 509 (5,6%), охорони здоров'я — 251 (2,8%), питання транспорту і зв'язку — 249 (2,7%), забезпечення дотримання законності та охорони правопорядку — 245 (2,7%), діяльності органів місцевого самоврядування — 167 (1,8%), освіти,

науки, науково технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності — 166 (1,8%), екології та природних ресурсів — 77 (0,8%), діяльності місцевих органів виконавчої влади — 70 (0,8%), праці і заробітної плати — 69 (0,8%), державного будівництва, адміністративно-територіального устрою — 48 (0,5%), фінансової, податкової, митної політики — 32 (0,4%), діяльності центральних органів виконавчої влади — 16 (0,2%), інші питання — 570.

Виконавчий комітет Покровської районної у місті ради проводить роботу із зверненнями громадян відповідно до вимог Закону України «Про звернення громадян», Указу Президента України від 07.02.08 № 109

«Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів місцевого самоврядування». За 2021 р. до виконкому Покровської районної в місті ради надійшло 3973 звернення громадян: поштою — 535, інформаційні запити — 76, «пряма телефонна лінія» виконкому районної в місті ради — 362, державна установа «Урядовий контактний центр» — 1009, контакт-центр «Гаряча лінія голови Дніпропетровської облдержадміністрації» — 338, контакт-центр 15–20 — 1653, табл. 1.

Спрощенню роботи зі зверненнями від громадян сприяє електронна петиція — програмний комплекс, що надає широкому за-

Таблиця 1

Динаміка звернень громадян виконкому Покровської районної в місті ради, 2018–2021 рр.
(складено за даними [8])

Джерела надходження звернень	2018	2019	Відхилення		2020	Відхилення		2021	Відхилення	
			Абс.	%		Абс.	%		Абс.	%
Пошта	874	1134	260	29,7	709	-425	-37,5	535	-174	-24,5
Особистий прийом	806	950	144	17,9	95	-855	-90,0	—	-95	-100,0
Інформаційні запити	83	100	17	20,5	88	-12	-12,0	76	-12	-13,6
«Пряма телефонна лінія» виконкому міськради	41	76	35	85,4	16	-60	-78,9	—	-16	-100,0
«Пряма телефонна лінія» виконкому районної в місті ради	292	315	23	7,9	516	201	63,8	362	-154	-29,8
Державна установа «Урядовий контактний центр»	1370	1321	-49	-3,6	1293	-28	-2,1	1009	-284	-22,0
Контакт-центр «Гаряча лінія голови Дніпропетровської облдержадміністрації»	784	611	-173	-22,1	737	126	20,6	338	-399	-54,1
Контакт-центр 15–20	—	—	—	—	557	557	100,0	1653	1096	196,8
Всього	4250	4507	257	6,0	4011	-496	-11,0	3973	-38	-0,9

галу можливості створення та/або підпису петицій в електронному вигляді для подальшого відправлення на розгляд представниками місцевої влади. Комплекс розроблений відповідно до вимог Закону України «Про звернення громадян» та Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції». Для того, щоб електронна петиція потрапила на розгляд міськрадою, вона має зібрати не менше

1000 підписів жителів Кривого Рогу протягом не більше трьох місяців зі дня її оприлюднення. Така вимога прописана в Порядку розгляду електронної петиції до міськради, затвердженому рішенням від 31.01.2018 № 2408.

Впродовж 2021 року такий інструмент громадської участі, як електронна петиція, набув певної популярності серед криво-ріжців: було зареєстровано 213 петицій від фізичних осіб. Ще 1 петиція подана від гро-

мадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на її підтримку [9]. Наразі 16 петицій (7,5 %), зареєстрованих у 2021 році, отримали відповідь міськради. 64 петиції ще пере-

бувають у стадії збору підписів; 2 вже набрали необхідну кількість підписів та чекають на розгляд; 4 петиції знаходяться на розгляді міськрадою, рис. 1.

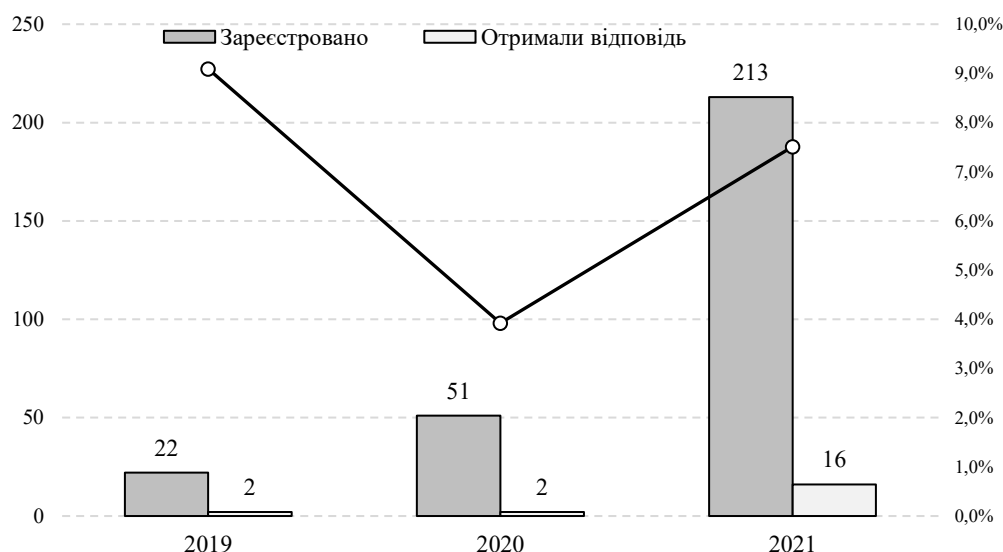

Рис. 1. Динаміка електронних петицій від громадськості у м. Кривий Ріг, 2018–2020 рр. (складено за даними [9])

Шостий рік поспіль в Кривому Розі проводиться конкурс проєктів місцевого розвитку «Громадський бюджет», на меті якого залучення громади міста до ухвалення управлінських рішень, що сприяє зростанню рівня довіри між мешканцями та органами

місцевої влади, поглибленню співпраці з громадськими організаціями та кращому розумінню владою потреб громадян, рис. 2.

В контексті досліджуваної проблеми особливо доречно, що запропонований у Кривому Розі механізм «Громадського

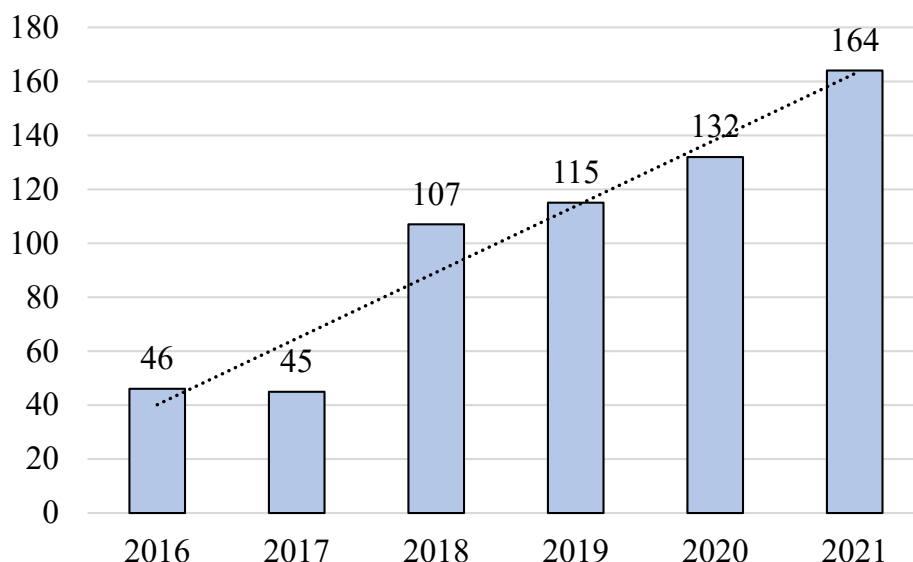

Рис. 2. Кількість проєктів, поданих до «Громадського бюджету» у м. Кривий Ріг, 2016–2021 рр. (складено та доповнено за даними [10, 11])

бюджету» передбачає безпосереднє залучення місцевих мешканців до процесу прийняття рішень щодо розвитку громад. Останній переконливо демонструє відкри-

тість влади до громади, її прагнення до прозорого розподілу коштів локальних бюджетів на відповідальний розсуд місцевої громади.

У межах виконання «Плану дій з реалізації у 2020–2022 роках Стратегічного плану розвитку міста Кривого Рогу на період до 2025 року» [12] комунальним підприємством «Інститут розвитку міста Кривого Рогу» Криворізької міської ради проведено соціологічне опитування мешканців стосовно визначення умов реалізації заходів партиципаторного бюджету, рис. 3.

За результатами соціологічного дослідження, проведеного у 2020 році, встановлено, що серед проблем щодо власної участі у проєктах «Громадського бюджету» криворізьці, перш за все, вбачають «складність розробки проєкту» — 45% та доступність до інформації — 25%.

Механізм партиципаторного бюджету не є ідеальним. На сьогоднішній день, він має

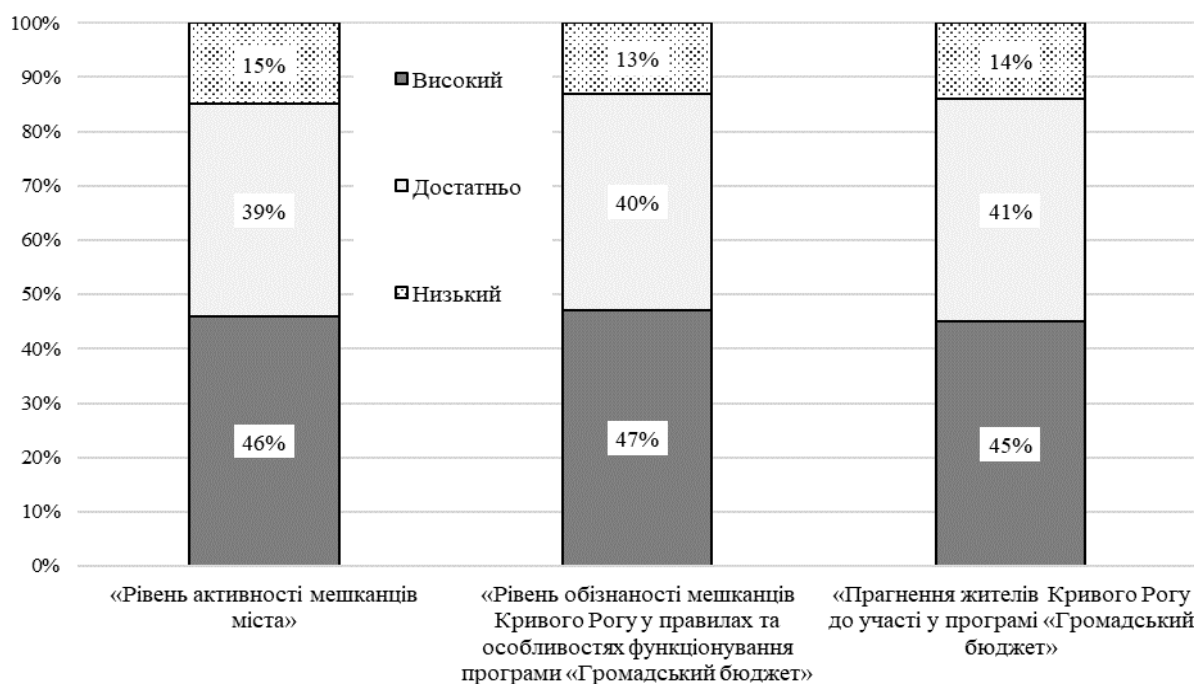

Рис. 3. Індикатори «Рівень активності мешканців міста» та «Рівень обізнаності мешканців Кривого Рогу у правилах та особливостях функціонування програми «Громадський бюджет», результати опитування 2020 р. (за даними [10, 11])

низку недоліків, пов'язаних із відсутністю досвіду у питаннях впровадження партиципаторного бюджету, браком інформації у населення щодо переваг та можливостей щодо його застосування задля впливу на владу. Партиципаторне бюджетування в Україні, в цілому, та у м. Кривий Ріг, зокрема, безумовно, потребує подальших наукових досліджень та накопичення досвіду у його практичному втіленні. У зв'язку з цим, актуальним є проведення масових інформаційних кампаній, які б надихали членів громади до участі у житті міста та розробленні обґрунтованих проєктів щодо його подальшого розвитку.

Висновки. Отже, ключовими проблемами залучення населення до прийняття управлінських рішень на рівні територіальних громад м. Кривий Ріг є наступні:

1. При достатньо позитивних тенденціях залучення громадськості до прийняття управлінських рішень на рівні територіальних громад м. Кривий Ріг, які виявлено під час проведеного дослідження, рівень активності / залучення населення в управління громадою залишається відносно невисоким.

2. За даними рейтингування м. Кривий Ріг у 2020 році [13] зафіксовано невисокий рівень прозорості діяльності з боку органів місцевого самоврядування (56,9 балів із 100 можливих), що представляє перешкоду залучення населення в управлінні громадою.

3. В результаті проведеного аналізу відзначено і низький рівень підзвітності органів місцевого самоврядування [13], 15,5 балів із 100 можливих.

4. Звісно не можна не зазначити проблему використання інструментів громадської участі під час воєнного стану, що не висвітлено в представленому аналітичному дослідженні через брак інформації, але є важливим питанням, яке потребує вирішення.

Список літератури

1. Шумляєва І. Вплив європейських норм партисипативної демократії на підвищення рівня участі громадян України в місцевому самоврядуванні. *Аспекти публічного управління*. 2021. Т. 9. № 1. С. 113–120.

2. Неділько А. І., Задорожний В. П., Бойко В. В. Публічна політика: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 225 с.

3. Кривокульська Н., Богач Ю. Аналіз форм участі громадськості у місцевому самоврядуванні. *Економічний аналіз*. 2020. 30, № 4. С. 60–66.

4. Зеленко О. О. Формування рішень щодо економічного розвитку території із залученням населення регіону. *Інтелект XXI*. 2018. № 1. С. 63–66.

5. Про місцеві вибори. Закон України № 595-VIII від 14.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19#Text>.

6. Статут територіальної громади м. Кривого Рогу. Рішення міської ради №2197 від 22.11.2017 р. URL: <https://data.gov.ua/dataset/statut-teritorialnoi-gromadimista-krivogo-rogu-13-03-2019-14-38-06>.

7. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

8. Виконавчий комітет Покровської районної в місті Кривому Розі ради <https://data.gov.ua/organization/58a448c2-29f4-4b42-8e1c-b9ea0f17dee1?page=1>.

9. Головата Н. Електронна петиція: популярність серед криворіжців зростає. Мережа UPLAN. URL: <https://uplan.org.ua/analytics/elektronna-petytsiia-populiarnist-sered-krivorizhtsiv-zrostaie>.

10. Іванова Н. С., Приймак Н. С., Карабаза І. А., Барабанова В. В. та ін. Публічне управління та адміністрування в забезпеченні реалізації цілей сталого розвитку: моно-

графія / ред. Н. С. Іванова. Кривий Ріг : Вид. ДонНУЕТ, 2021. 162 с. URL: <http://elibrary.donnuet.edu.ua/2325>.

11. Гладкова І. Влада-бізнес-суспільство у контексті відповідальності за якість життя населення. Публічне управління та адміністрування в забезпеченні реалізації цілей сталого розвитку: монографія. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2021. С.78–90. URL: <http://elibrary.donnuet.edu.ua/2325>.

12. Стратегічний план розвитку міста Кривого Рогу на період до 2025 року. Кривий Ріг. 2016. 100 с. URL: <http://www.irm.kr.ua/images/pdf/Kryvyi%20rih%20strategic%202025.pdf>.

13. Рейтингування м. Кривий Ріг за 2020 р. Кривий Ріг. 2021. URL: <https://transparentcities.in.ua/city/kryvyi-rih>.

References

1. Shumliaieva, I. (2021). *Vplyv yevropeiskykh norm partysypatyvnoi demokratii na pidvyshchennia rivnia uchasti hromadian Ukrainy v mistsevomu samovriaduvanni* [Influence of European norms of participatory democracy on increasing the level of Ukrainian citizens participation in local government]. *Aspekty publichnoho upravlinnia* [Public administration aspects], no 9. pp. 113–120.

2. Nedilko, A., Zadorozhnyi, V., Boiko, V. (2018). *Publichna polityka* [Public policy]. Poltava, PolNTU Publ., 225 p.

3. Kryvokulska, N. & Bohach, Yu (2020). *Analiz form uchasti hromadskosti u mistsevomu samovriaduvanni* [Analysis of forms of public participation in local government]. *Ekonomichnyi analiz* [Economic Analysis], no. 30/4, pp. 60–66.

4. Zelenko, O. O. (2018). *Formuvannia rishen shchodo ekonomichnoho rozvytku terytorii iz zaluchenniam naseleennia rehionu* [Forming of decisions on territory economic development within involvement of regional population]. *Intelekt XXI* [Intelligence of XXI], vol. 1, pp. 63–66.

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine «On local elections» of July 07 2015, № 595-VIII, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>.

6. Statute of the territorial community of Kryvyi Rih from 22.11.2017 p.. (n.d.). Available at: <https://data.gov.ua/dataset/statut-teritorialnoi-gromadi-mista-krivogo-rogu-13-03-2019-14-38-06>.
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine “On local self-government in Ukraine” of 21.05.1997, 280/97-BP, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
8. Official Executive Committee of the Pokrovsky District Council in the city of Kryvyi Rih. Available at: <https://data.gov.ua/organization/58a448c2-29f4-4b42-8e1c-b9ea0f17dee1?page=1>.
9. Holovata, N. (2022). *Elektronna petytsiia: populiarnist sered kryvorizhtsiv zrostaie* [Electronic petition: popularity among the residents of Kryvyi Rih is growing]. *Merezha UPLAN* [UPLAN networks]. Available at: <https://uplan.org.ua/analytics/elektronna-petytsiia-populiarnist-sered-kryvorizhtsiv-zrostaie>.
10. Ivanova N., Pryimak N., Karabaza I. & Barabanova V. (2021) *Publichne upravlinnia ta administruvannia v zabezpechenni realizatsii tsilei staloho rozvytku* [Public management and administration in ensuring the implementation of sustainable development goals]. Kryvyi Rih, DonNUET Publ., 162 p.
11. Hladkova, I. (2021). *Vlada-biznes-suspilstvo u konteksti vidpovidalnosti za yakist zhyttia naseleennia* [Government-business-society in the context of responsibility for the quality of life of the population]. *Publichne upravlinnia ta administruvannia v zabezpechenni realizatsii tsilei staloho rozvytku* [Public management and administration in ensuring the implementation of sustainable development goals]. Kryvyi Rih, DonNUET Publ., pp. 78–90. Available at: <http://elibrary.donnuet.edu.ua/2325>.
12. Strategic plan for the development of the city of Kryvyi Rih until 2025. Kryvyi Rih. Available at: <http://www.irm.kr.ua/images/pdf/Kryvyi%20rih%20strategic%202025.pdf>.
13. *Reitynhuvannia m. Kryvyi Rih za 2020 r.* [Rating of the city of Kryvyi Rih for 2020]. Available at: <https://transparentcities.in.ua/city/kryvyi-rih>.

Objective. *The objective of the article is to study the involvement of the population of Kryvyi Rih in decision-making at the level of the territorial community*

Methods. *To achieve the defined goal, the methods of generalization, analysis and synthesis, analogies, comparative comparison, theoretical-analytical method, analysis method, horizontal analysis, vertical analysis, trend analysis method are applied.*

Results. *The results of population involvement in management decision-making at the level of the city of Kryvyi Rih during 2019–2021 are studied in terms of: dynamics and structure of appeals, electronic petitions; availability of self-organization bodies; implementation of the “Public Budget” program. The problems of the process of involving the public are highlighted, namely: the level of activity / involvement of the population in community management remains relatively low; a low level of transparency of activities of local self-government bodies was recorded (56.9 points out of a possible 100), which represents an obstacle to the involvement of the population in the management of the community; the low level of accountability of local self-government bodies was also noted (15.5 points out of 100 possible); the problem of using public participation tools during martial law. In further studies, it is planned to develop recommendations for solving the mentioned problems regarding the involvement of the population in making management decisions at the level of territorial communities.*

Key words: *decision-making, population involvement, territorial community, public budget, public appeal, electronic petition*

Надійшла до редакції 06.12.2022